

ISTORIJOS DALYKINĖS IR BENDRŲJŲ KOMPETENCIJŲ UGDYMO SI PAVYZDŽIAI NAUDOJANT MOKĖJIMO MOKYTIS GEBĖJIMUS SKATINANČIUS METODUS

Mokantis istorijos, mokiniams gali susidaryti įspūdis, kad įsisavinama informacija yra „pasenusi“, neaktuali ir neturi praktinės naudos šių dienų gyvenimui, nes istorijos dalykas suteikia žinių ne apie dabartį, o visuomenės gyvenimą praeityje. Todėl ugdant mokėjimo mokytis kompetenciją, svarbu, kad mokiniai suvoktų istorijos mokymosi prasmę ir naudą. Norint sudominti mokinius, 9-10 klasės mokiniams skiriama užduotis – rasti informaciją apie Prancūzmečio laikotarpį Lietuvos muziejuose, internetinėse svetainėse, susipažinti su ja, savarankiškai parengti pamokos medžiagą, pristatyti ją klasės mokiniams.

Medžiagos radimui, sistemimui ir pateikimui gali būti skirtos dvi savaitės. Mokytojas pasiūlo mokiniams šią užduotį pradėti rengti anksčiau negu yra dėstoma pati pamokos medžiaga. Aptaria su mokiniams, kokia informacija būtų įdomesnė jam pačiam ir kitiems klasės mokiniams. Taip pat suderina darbo pateikimo būdus. Patogiausia mokiniams pristatyti parengtą darbą – prezentacija, naudojant IT. Aptaria su mokiniams kokia informacija turėtų būti pateikta Power Point programa. Pavyzdžiui mokinyms gali parengti medžiagą apie rusų ir prancūzų kariuomenių ginkluotę, Napoleono ir jo kariuomenės vaizdavimą dailės kūriniuose, prancūzų karių kautynių, žūtis ir laidojimo vietas Lietuvoje, apie žinomus žmones Napoleono karuose, vietas (pastatai) kuriose lankėsi Napoleonas, mūšių inscenizacijas su prancūzų kariais ir kt.

Naudojant IT pamokos metu mokiniai gali pristatyti ne vieną darbą o kelis parengtus darbus, kurių trukmė būtų ne ilgesnė nei 7-10 min.

Kurių kompetencijų aspektai ugdomi šiuo metodu?

Istorijos dalykinė kompetencija	Mokinių pasiekimai (Bendroji programa)
<i>Nuostatos</i>	Vertinti kitų tautų, religijų ir kultūrų palikimą ir prisidėti prie jo išsaugojimo.
<i>Gebėjimai</i>	1.11. Atskleisti Napoleono epochos poveikį Europos socialinei ir politinei raidai. 1.12. Įvertinti Rusijos imperijos vykdytos politikos pasekmes Lietuvai.
<i>Žinios ir supratimas</i>	1.11.1. Pateikti faktų, atskleidžiančių Napoleono karų pobūdį ir jų sukeltus pokyčius Europoje. 1.12.1. Apibūdinti Rusijos imperijos politiką Lietuvoje. 1.12.2. Pateikti pavyzdžių apie skirtingų Lietuvos visuomenės sluoksnių padėtį Rusijos imperijos valdymo metais.

Bendrosios kompetencijos

Kompetencija	Kompetencijų aspektai	Raiška užduotyse
Mokėjimo mokytis	<i>Gebėjimas planuoti ir apmąstyti mokymąsi, išsikelti pamatuotus uždavinius.</i>	Mokinys nusimato, kokią informaciją rinks; susiranda muziejų, kuriame yra pristatymui reikalinga medžiaga; suranda medžiagą, ją susistemina.
Komunikavimo	<i>Konstruktivaus dialogo siekimas, atsakingas kalbos vartojimas.</i>	Mokinys savarankiškai suranda medžiagą muziejuje, internetinėse svetainėse, ją susistemina ir sklandžiai bei įtikinamai perteikia klasės mokiniams.
Pažinimo	<i>Siekis pažinti save, domėjimasis aplinka, jos raida.</i>	Mokinys domisi, tyrinėja arti jo gyvenamosios aplinkos esančius muziejus.
Socialinė	<i>Konstruktivus bendradarbiavimas siekiant bendro tikslo, konfliktų valdymas, draugiškų santykių kūrimas ir palaikymas, pagalba kitiems.</i>	Mokinys su mokytoju aptaria kokia informacija būtų įdomesnė jam pačiam ir kitiems klasės mokiniams, derina darbo pateikimo ir pristatymo būdus.
Iniciatyvumo ir kūrybingumo	<i>Atvirumas pokyčiams, aktyvus dalyvavimas įgyvendinant naujas idėjas, kitų įtraukimas.</i>	Surastai informacijai ieško tinkamų formų jai išreikšti ir perteikti klasės mokiniams.

Informacijos suradimo ir darbų pristatymo pavyzdžiai.

Žymūs žmonės Napoleono karuose.

Labai autentiškas šaltinis Liudviko Gedimino Rėzos (Rhesa) parašytas karo dienoraštis. Kaip Prūsijos karo kapelionas Rėza dalyvavo 1812–1814 m. kare ir parašė „Nachrichten und Bemerkungen aus der Feldzügen des Jahres 1813 und 1814, aus dem Tagebuche eines Feldgeistlichen in dem Preußischen Heere (1814; lietuviškai paskelbta 2000 Vilniuje: Žinios ir

pastabos apie 1813 ir 1814 metų žygius iš vieno Prūsijos armijos kapeliono dienoraščio). Karaliaučiuje vasario mėnesį suorganizuotam nacionaliniam kavalerijos pulkui jis sukūrė vokiškų dainų. Jau 1812 m. vidury jis su gen. H.Yorcko daliniais iš Mažosios Lietuvos žygiavo per Žemaitiją į buvusią Livoniją (Latviją), o metų pabaigoje grįžo atgal. 1813–1814 m. Rėza keliavo po Vidurio ir Vakarų Europą kaip išvaduojamojo karo dalyvis. Ir tokiomis sąlygomis jis užsiima kraštotyrine bei kitokia moksline veikla. Rėza Leipcigo (Tautų) mūšį stebėjo nuo kalnelio, pats gelbėjo prancūzų belaisvius: „Man sieloje liks neišdildomas šio klaikaus mūšio vaizdas. Jo liudininku buvau nuo pat pradžios ligi pabaigos. Plačiai per kelias mylias didžiojo mūšio laukai nukloti lavonais, kritusiais žirgais, sulaužytais vežimais, skrybėlėm, kuprinėm ir panašiai, kad nei važiuotas, nei raitas iš čia neprasimuši. Porą sužeistųjų aš pats vos ne vos nutempiau į artimiausią namą, daviau jiems šiek tiek duonos ir vyno. Badas prancūzus jau anksčiau plovė. Belaisviai atrodė kaip šmėklos, kaip šešėliai“.

L.G.Rėzos 1813 m. spalio 19 d. sukurtos „Pergalės prie Leipcigo dainos“ posmelis

Dainuokit didžiais pergalės balsais,
Dainuokit didį tautų mūšį,
Taip laisvė Vokietijos sūnų
Atstatyta buvo,
Vokiečių kunigaikščiai, vokiečių karūnos,
Vokiečių daina – jums aukso amžius,
Ir trobelėse, ir sostuose
Teklesti vokiška ištikimybė ir dora!

Napoleonmetis (prancūzmetis) Prūsijoje bei Mažojoje Lietuvoje
Dr. Algirdas Matulevičius

<http://ausis.gf.vu.lt/mg/nr/2002/11/11nap.html>

Prancūzmetis šiuolaikinių autorių dailės darbuose.

Lietuvos tautodailininkų sąjungos narys **Antanas Šergalis** nuo vaikystės kvėpuoja medžiu (tėtis stalius buvo). Jo preciziškai išdrožtuose medžio reljefuose – realistiniai, romantizuoti senosios buities, etnografiniai, religiniai vaizdeliai. Kartais Antanas drožybą keičia peizažų tapyba (žmonos džiaugsmui, nes šiukšlių mažiau). Visą gyvenimą savarankiškai studijuojantis įvairiausių pasaulio tautų dailininkų kūrybą, Antanas išsiugdė beribį reiklumą sau ir savikritiškumą, apie ką byloja jo prisipažinimas, jog „tokie darbo, kuri norėčiau nusipirkti, dar nesukūriau“.

“Prancūzmetis” MEDIS 48×32 cm, 2009 m., Tuo metu per Lietuvą žygiavo Napoleono armija į Maskvą. Kadangi kelionė būdavo varginanti, karininkai ieškodavo kur apsistoti pavalgyti ir pernaktuoti. Drožinyje, lietuvių dvare, Napoleono karininkai apžiūrinėja Lietuvos žemėlapi, ieškodami geriausio kelio.

<http://m.lrytas.lt/-11998759701199082977-apie-dro-%C5%BEy-b%C4%85-be-sen-ti-men-t%C5%B3.htm>

http://www.xxiamzius.lt/numeriai/2012/04/20/fondasa_02.html

<http://sergalis.com>

Napoleno kareivių bendras kapas Antakalnio kapinėse Vilniuje.

1812 metais, kai per Lietuvą traukėsi Prancūzijos kariuomenė, ir tarp vilniečių buvo kilusi šiltinės epidemija, kurios metu mirė apie 600 miestiečių. 2001 metais per statybas Vilniuje, buvusios karinės bazės teritorijoje Šiaurės miestelyje, aptikta masinė Napoleono kapavietė, kurioje rasta daugiau nei trys tūkstančiai karių palaikų. Pasak istorikų, Vilniuje atrasta masinė kapavietė unikali, nes yra viena iš didžiausių ištirtų Napoleono karių

kapaviečių visoje Europoje.

Daugiatautės Prancūzijos kariuomenės kariai - prancūzai, belgai, olandai, vokiečiai, šveicarai, portugalai, ispanai, italai, lenkai, kroatai ir lietuviai - Vilniuje mirė 1812 metų gruodį, traukdamiesi nuo Rusijos imperatoriaus Aleksandro kariuomenės. Prancūzijos imperatorius Napoleonas su savo kariuomene per Lietuvą žygiavo 1812 metais puldamas Rusiją ir, Rusijos pajėgų sutriuškintas, traukdamasis. Kampanijos metu Vilniuje buvo apsistojęs ir pats imperatorius.

Apie 3 tūkst. Napoleono armijos karių palaidoti Antakalnio kapinėse Vilniuje, o 2003 metais jiems pastatytas paminklas.

<http://mokslas.delfi.lt/science/mokslininkai-napoleono-karius-lietuvoje-pakirto-infekcija.d?id=8380096#ixzz1yFK9Nzp1>

http://www.balsas.lt/naujiena/278368/sekmadieni-atidengtas-napoleono-armijos-kariu-kapavietes-paminklas/rubrika:naujienos-projektai-projektuarchyvas-archyvas_2003-2006

Europa. Napoleonas I Kaune. 1812 m. Gyvosios istorijos festivalis

1812 metais Prancūzijos imperatorius Napoleonas Bonapartas nusprendė surengti grandiozinį žygį ir parklupdyti Rusiją ant kelių. Sutelkęs milžinišką, iš daugelio tautų sudarytą kariuomenę, Napoleonas numatė į Rusijos imperiją veržtis iš tuometinės Varšuvos kunigaikštystės (kurią pats 1807 m. sukūrė), persikeliant per Nemuną ties Kaunu.

Tad 1812 metų birželį gausinga Napoleono kariuomenė priartėjo prie Kauno iš pietų pusės. Birželio 23 d. Napoleonas su savo štabo viršininku atėjo į Kauno apylinkes, apžiūrėjo miestą nuo Aleksoto šlaito, užkopė ant Jiesios piliakalnio (dabar vadinamu jo vardu) ir nutarė, jog geriausia kariuomenei persikelti vieta yra būtent šio kalno prieigos. Tos dienos vakarą keletas kuopų persikėlė į dešinįjį Nemuno krantą ir pasiekė tuometinį Baibokų kaimą (dab. Žemieji Šančiai). Kariai nieko nelaukę ėmė tiesti tris pontoninius (besilaikančius ant vandens paviršiaus) tiltus. Jiesios apylinkėse persikėlimo per Nemuną laukė apie 600 tūkstančių pėstininkų, kavaleristų (raitelių) bei artilerijos (šaudantys iš pabūklų). Istorijoje ši Napoleono armada vadinama Grande Armee (dižioji armija). Ankstyvą birželio 24 d. rytą prasidėjo intensyvus Napoleono pajėgų kėlimasis per Nemuną. Kai kurių istorikų teigimu, ši persikėlimo per upę operacija buvo viena sėkmingiausių karybos istorijoje, kadangi per keturias dienas trukusį persikėlimą nežuvo nė vienas karys, į upę nenugarmėjo nė vienas vežimas.

<http://napoleonas.kaunas.lt/news8.html>

Vietovės menančios Napoleono I karus.

Kone didžiausia Zapyškio miestelio įžimybė yra prie Nemuno stovinti mažytė ir apirusi, tačiau be galo žavi ir graški Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia, pastatyta XVI amžiuje ankstyvosios gotikos stiliumi. Istoriniuose šaltiniuose užsimenama, kad šią bažnyčią galėjo pastatyti Povilas Sapiega, LDK didiko Jono Sapiegos

sūnus, tačiau tiksliai nėra žinoma. Mat egzistuoja užuominų ir apie tai, jog šią ar anksčiau šioje vietoje stovėjusia bažnyčią galėjo pastatyti Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas. Todėl dažnai ji dar vadinama Vytauto bažnyčia, nors 1667 metais ar tai 1668 buvo pašventinta Šv. Jono Krikštytojo vardu.

Pasakojama, kad 1812 metais, Napoleono kariuomenei žygiuojant į Rusiją, prancūzai joje buvo įsirengę arklides.

<http://www.mytrips.lt/Idomybes/Senoji-Zapyskio-baznycia/684>

Į Vilkaviškį 1812 m. birželio 22 d. įžengusi Napoleono kariuomenė užėmė visus pastatus, tarp jų – ir žydų sinagogas. Šios tautinės bendruomenės delegacija aplankė Napoleoną ir išgavo jo sutikimą iš sinagogų išvesti ten laikomus arklius. B. Londonas rašo, kad Niujorko muziejuje yra saugomas Napoleono laiškas, rašytas savo žmonai iš Vilkaviškio. Palikdamas mūsų miestą Napoleonas miestiečiams pažadėjo, kad laimėjęs karą su Rusija Vilkaviškį pavers miniatiūriniu Paryžiumi. Traukiantis prancūzų armijai iš Rusijos, Napoleonas per Marijampolę, Seinus, Varšuvą rogėmis pasiekė Paryžių. Šalčio ir bado iškankintų nenugalimosios armijos karių kūnai nuklojo Rusijos ir Lietuvos miškus bei miestelius.

Europos nukariautojas Napoleonas Bonapartas ir jo štabas atvyko į Kauną iš Vilkaviškio. Broniaus Rutkausko pieš.

<http://vistytis.puslapiai.lt>

(Informacijos suradimo ir darbų pristatymo pavyzdžius pateikė mokytoja Kristina Vilkelienė, Vilniaus Šv. Kristaforo gimnazija)

Literatūra

Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosios programos (patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. ISAK-2433 (Žin., 2008, Nr. 99-384)).

Geoff Petty. Šiuolaikinis mokymas. Praktinis vadovas. Vilnius: Tyto Alba, 2007.

Marzano R. J., *Naujoji ugdymo tikslų taksonomij.* Vilnius, 2005.

Ko reikia šiuolaikiniam mokytojui? Aktualus mokytojų kvalifikacijos tobulinimo turinys.

Mokomoji knyga mokytojams. Vilnius, 2008.

Vadovėlių ir kitos mokymosi medžiagos pritaikymo kompetencijoms ugdyti metodinės rekomendacijos. Vilnius, 2012.06.20 Kritinio mąstymo ugdymas sėkmingai ateities karjerai.

Vilnius, 2006.

<http://www.genocid.lt/centras/lt/617/c/>